

Udržateľné využívanie lesa vo vzťahu k ekologickej stabilite krajiny

Podľa koncepcie udržateľného rozvoja, resp. života sa má súčasnej a budúcim generáciám zabezpečiť možnosť uspokojovať základné životné potreby, ale zároveň sa majú zachovať prirodzené funkcie ekosystémov, ich ekologická stabilita, udržať rozmanitosť prírody i kultúrna rozmanitosť. Na dosiahnutie týchto cieľov je o. i. dôležité vychádzať z exaktných vedeckých poznatkov a využívať potenciál vedeckovýskumných inštitúcií. Modelovými územia, kde by sa vedecké poznatky a praktické skúsenosti mali využívať v harmonickom spojení ochrany, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia, sú biosférické rezervácie.

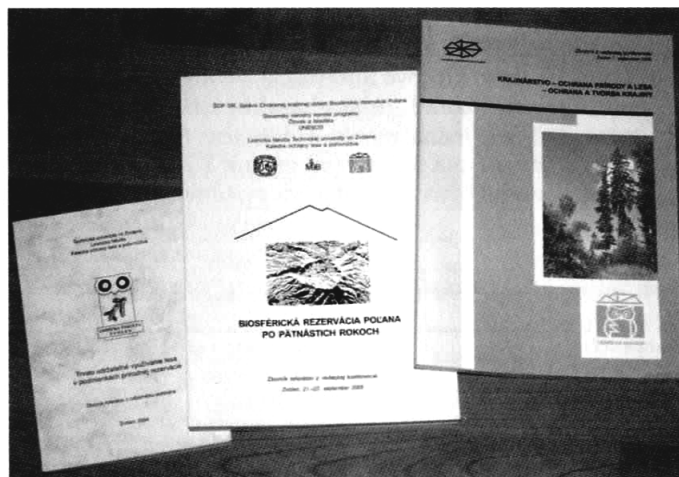
V r. 2004 – 2006 sa riešil na Katedre ochrany lesa a poľovníctva Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene (KOLP LF TU vo Zvolene) vedecký projekt s názvom *Trvalo udržateľné využívanie lesa vo vzťahu k ekologickej stabilite krajiny Biosférickej rezervácie – Chránenej krajinskej oblasti Poľana*.

Grant prideliť komisia VEGA MŠ SR a SAV pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárne vedy. Koordinátormi projektu boli: doc. RNDr. Dagmar Sláviková, CSc., a Ing. Martin Pavlík, PhD.

Projekt sa riešil v dvoch hlavných tematických okruhoch – 1.

ochrana lesa a 2. ochrana a tvorby krajiny. Nosnou témou bol prvý z nich, čomu zodpovedalo aj prevážujúce personálne obsadenie odborníkmi z oblasti ochrany lesa.

Nie náhodou bola objektom záujmu CHKO BR Poľana. Dôvodom bola v prvom rade vzácnosť územia potvrdená niekoľkonásobnou

ochranou podľa kritérií národných (CHKO, ekologické siete) i medzinárodných (BR, územie európskeho významu v sieti NATURA 2000). Ide o naše najvyššie sopečné pohorie. Synergický vplyv rozličných stresových faktorov však zároveň vedie k zmenám jeho ekologických podmienok. V druhom rade to je blízkosť všetkých do projektu zainteresovaných pracovísk i kontinuita s predchádzajúcim výskumom a monitoringom, ktorý na

Poľane prebieha už niekoľko desaťročí.

Riešitelia projektu počas troch rokov zisťovali a hodnotili najmä zdravotný stav vybraných lesných porastov, pričom sa zamerali na problematiku mykoflóry, podkôrneho hmyzu a príčin vzniku kalamiť v lesných ekosystémoch, analyzovali získané údaje a porovnávali ich s predchádzajúcimi výsledkami. Prispeli tiež k vypracovaniu programu starostlivosti o CHKO BR Poľana a pomohli stanoviť manažmentové odporúčania pre prax. O svojej činnosti referovali v rámci každoročnej konferencie či seminára, kde sa spolu s ďalšími odbornými a vedeckými pracovníkmi, zástupcami správy

chráneného územia, ako aj samospráv, užívateľov a majiteľov i ďalších zainteresovaných v území rozoberali otázky udržateľného využívania lesa a krajiny Podpoľania. Tieto stretnutia prebiehali na pôde Technickej univerzity vo Zvolene i priamo v teréne a výsledky z nich boli publikované v zborníkoch.

V prvom roku (2004) sa uskutočnil odborný seminár *Trvalo udržateľné využívanie lesa v podmienkach prírodnej rezervácie*. Závery boli zhrnuté v zborníku referátov (Sláviková, Pavlík, 2004) s rovnomenným názvom.

Druhý rok riešenia projektu (2005) bol zároveň jubilejným pre BR Poľana – uplynulo 15 rokov od jej zaradenia do svetovej siete území programu UNESCO MaB (*Man and the Biosphere*) Človek a biosféra. Pri tejto príležitosti Katedra ochrany lesa a poľovníctva TU vo Zvolene v spolupráci so Správou CHKO

BR Poľana a Slovenským národným komitétom programu MaB UNESCO usporiadali vedeckú konferenciu *BR Poľana po pätnástich rokoch* (Sláviková, 2005). Aj záverečný rok projektu (2006) bol pre Poľanu výročný a symbolický. Uplynulo 25 rokov od jej vyhlásenia za chránenú krajinnú oblasť. Tento rok bol jubilejným aj pre ďalších „poľanistov“. Svoje životné jubileum oslávila po záverečnej vedeckej konferencii s názvom *Krajinárstvo – Ochrana prírody a lesa – Ochrana a tvorba krajiny* (Pavlík, M. (ed.), 2006) organizovanej v rámci grantového projektu jeho vedúca, doc. RNDr. Dagmar Sláviková, CSc., ktorá väčšiu časť svojej profesionálnej i ochranárskej kariéry zasvätila Podpoľaniu. A napokon je symbolické, že i uni-

verzitný folklórny súbor Poľana zo Zvolena, ktorý udržiava a prezentuje tradície „šarvancov Detvy ozrutných“ oslávil 50. výročie založenia.

Zmysel koncepcie udržateľného rozvoja, resp. života je v hľadaní optimálneho vzťahu medzi ekologickým, ekonomickým, sociálnym a kultúrnym rozvojom, medzi produktivitou a únosnou zaťažiteľnosťou prírodných ekosystémov, ale aj medzi ľudskou slobodou a zodpovednosťou, efektívnou ekonomikou a solidaritou, uspokojovaním potrieb a poznaním, kedy spotrebujeme dosť, či dokonca priveľa. Dá sa predpokladať, že i výsledky, ktoré priniesla práca končiaceho vedeckého grantového projektu realizovaného v prostredí CHKO – BR

Poľana napomôžu naplniť túto myšlienku.

Martina Mihaliková

Literatúra

- Pavlík, M. (ed.): *Krajinárstvo – Ochrana prírody a lesa – Ochrana a tvorba krajiny*. Zborník z vedeckej konferencie. Zvolen : TU, 2006, 182 s.
- Sláviková, D. (ed.): *Biosférická rezervácia Poľana po pätnástich rokoch*. Zborník referátov z vedeckej konferencie. Zvolen : TU, 2005, 241 s.
- Sláviková, D., Pavlík, M. (eds.): *Trvalo udržateľné využívanie lesa v podmienkach prírodnej rezervácie*. Zborník referátov z odborného seminára. Zvolen : TU, 2004, 134 s.

